

Asia

Komission ehdotus sisäisten siirtojen toteuttamiseksi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 9.9.2015 ehdotuksen neuvoston päätökseksi 120 000 turvapaikanhakijan sisäisistä siirroista Italiasta, Kreikasta ja Unkarista (COM(2015) 451 final).

Ehdotuksesta on keskusteltu ylimääräisessä OSA-neuvostossa 14.9.2015. Poliittista yhteisymmärrystä ei löydetty. Ylimääräisen OSA-neuvoston 22.9. on tarkoitus päättää asiasta ja hyväksyä komission ehdotus. Asiassa saatetaan joutua äänestämään.

Asiaa valmistellaan vielä Coreperissa 20. ja 21.9. Muutospainetta aiheuttaa Unkarin ilmoitus, ettei se halua hyödyntää sisäisten siirtojen mahdollisuutta.

Suomen kanta

Unionin alueelle suuntautuva hallitsematon muuttoliike aiheuttaa jäsenvaltioille yhä kasvavia ongelmia, joiden hallitsemiseksi tarvitaan yhteisiä unionitason toimenpiteitä.

Suomi edellyttää määrätietoisia, vaikuttavia ja tehokkaasti toimeenpantavia toimia kaikilla politiikkasektoreilla, jotta muuttoliike saadaan unionin alueella hallintaan.

Hallitusohjelman mukaan turvapaikanhakijoiden EU:n sisäiset siirrot perustuvat vapaaehtoisuuteen.

Sisäisesti siirrettävien turvapaikanhakijoiden kokonaismäärän tulee olla suhteessa niiden valtioiden tilanteeseen, joiden hyväksi järjestelyt tehdään. Mahdollisesti sovittavien taakanjakotoimenpiteiden rinnalla tulee Italiaan, Kreikkaan ja Unkariin kohdistaa velvoitteet, joilla valtiot saattavat turvapaikka- ja maahanmuuttojärjestelmänsä nopeasti toimiviksi.

Vapaaehtoisuuden pohjalta Suomi on valmis osallistumaan kaikkien jäsenvaltioiden yhdessä sopimaan taakanjakoon ja kantamaan oman osuutensa sen jakoavaimen pohjalta, jota sovellettiin viime kesänä ja jota komissio on ehdottanut esityksessään tilapäiseksi hätätilajärjestelyksi.

Pääasiallinen sisältö

Komissio ehdottaa päätösehdotuksessa (COM(2015) 451 final), että tilapäinen hätätilamekanismi otettaisiin käyttöön Italian, Kreikan ja Unkarin hyväksi. Kyse olisi uusista toimenpiteistä saman hätätilamekanismin nojalla, jonka mukaisista toimenpiteistä sovittiin aiemmin tänä vuonna Italiassa ja Kreikassa turvapaikkahakemuksen jättäneiden henkilöiden siirtämiseksi EU:n sisällä. Ylimääräisessä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 14.9. Unkari ilmoitti, että se ei halua hyödyntää mahdollisuutta saada turvapaikanhakijoita sisäisesti siirretyksi muihin jäsenmaihiin. Päätösehdotukseen tultaneen tekemään tämänkaltainen muutos ennen 22.9. järjestettävää ylimääräistä oikeus- ja sisäasioiden neuvostoa.

Komissio katsoo, että lisätoimenpiteiden käyttöönotto Italian, Kreikan ja Unkarin hyväksi on perusteltua ja oikeutettua em. maihin kohdistuvan jatkuvan muuttoliikepaineen vuoksi.

Ehdotusta sovellettaisiin sellaisista alkuperämaista tuleviin hakijoihin, joiden kansainvälisen suojelun hakemusten hyväksymisprosentti EU:ssa on yli 75 %. Järjestely on väliaikainen. Sisäiset siirrot toteutettaisiin käytännössä jäsenmaiden nimeämien kansallisten yhteyspisteiden ja Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) kautta EU:n säännösten sekä kunkin jäsenmaan kansallisen lainsäädännön ja toimintamallien mukaisesti.

Komissio ehdottaa, että Italiasta siirrettäisiin 15 600 henkilöä, Kreikasta 50 400 henkilöä ja Unkarista 54 000 henkilöä eli yhteensä 120 000 henkilöä. Henkilömäärä jaettaisiin jäsenmaiden kesken jakoavaimen (distribution key) mukaisesti (väkiluku, bruttokansantuote, turvapaikkahakemusten määrä suhteessa väkilukuun sekä työttömyysaste). Jakoavain olisi Suomen osalta 2,00 % eli yhteensä 2 398 henkilöä (Italiasta 312 henkilöä, Kreikasta 1007 henkilöä ja Unkarista 1079). Tilapäinen hätätilamekanismi olisi voimassa kaksi vuotta.

Vastaanottaville jäsenmaille annettaisiin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) kautta kertaluontoinen 6 000 euron tuki kutakin niiden alueelle siirrettyä henkilöä kohden. Myös Italia, Kreikka ja Unkari saisivat siirrettyä henkilöä kohti 500 euron kertaluonteisen tuen.

Komissio voisi poikkeuksellisessa tilanteessa joko osittain tai kokonaan vapauttaa jäsenmaan vuoden ajaksi velvollisuudestaan osallistua sisäisiin siirtoihin. Jäsenvaltion tulisi tällöin suorittaa EU-budjettiin 0,002 prosentin bruttokansantuotetta vastaava summa, tai osittaisen vapauttamisen tilanteessa tätä vastaava suhteellinen osuus bruttokansantuotteesta. Komissiolle annetaan esityksessä toimivalta osoittaa tällaisessa tilanteessa osallistumisvelvollisuudesta vapautetulle maalle jakoperusteen mukaan allokoitu osuus täytäntöönpanosäädöksellä muille jäsenmaille jakoavaimen mukaisesti. Komission säädösesitys osuuden jakamiseksi muille jäsenmaille käsiteltäisiin Dublin-asetuksen 44 artiklan mukaisessa komiteassa asetuksessa EU N:o 2011/182 säädettyä tarkastelumenettelyä (examination procedure) noudattaen.

Jäsenvaltiot nimeäisivät kontaktipisteet. Lisäksi ehdotuksessa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus lähettää yhteysvirkamies Italiaan, Kreikkaan ja Unkariin. Ehdotuksen mukaan yhteysvirkamiehet auttaisivat tiedonvaihdossa ja ehdokkaiden nimeämisessä. Italia, Kreikka tai Unkari tekisi siirtopäätöksen. Ehdotuksen mukaan laittomasti edelleen

liikkunutta kehoitettaisiin palaamaan välittömästi oikeaan jäsenmaahan. Johdannon mukaan asianomaisella olisi periaatteessa oikeus kansainvälisen suojeluaseman mukaisiin etuihin ja oikeuksiin vain siinä valtiossa, johon hänet on siirretty.

Ehdotuksen johdannossa viitataan Dublin-asetuksen mukaisiin oikeudellisiin ja menettelyllisiin takeisiin. Ehdotuksen mukaan oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan siirtopäätöksen osalta olisi vain perusoikeuksien turvaamisen osalta. Edelleen ehdotuksen mukaan asianomaiselle annettaisiin tiedoksi kirjallinen päätös siirtämisestä määrättyyn maahan.

Jäsenmaa voisi kieltäytyä vastaanottamasta henkilöä vain kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen perusteella tai kun on vakavia syitä soveltaa kansainvälisen suojelun poissulkemislausekkeita.

Ehdotuksen mainitaan aiheuttavan EU:n talousarvioon yhteensä 780 miljoonan euron lisäkustannukset. Ehdotuksessa huomautetaan mahdollisuudesta käyttää ehdotettua järjestelmää myös muiden jäsenvaltioiden kohdalla Italian, Kreikan ja Unkarin kaltaisen maahantulotilanteen kohdatessa niitä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio ehdottaa päätöksen oikeusperustaksi SEUT 78 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan siinä tapauksessa, että kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion hyväksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Oikeusperusta vastaa komission keväällä esittämän hätätilamekanismin oikeusperustaa ja on valtioneuvoston alustavan arvion mukaan asianmukainen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on ottanut asian kiireelliseen käsittelyyn ja äänestää asiasta 17.9.2015.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 11.9. ja 18.9.2015.

Asiaa käsitellään EU-jaosto 6 (laaja kokoonpano) 21.9.2015.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 11.9. ja 18.9.2015.

Eduskunnalle annetaan pikimmiten myös U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen mainitaan aiheuttavan EU:n talousarvioon yhteensä 780 miljoonan euron lisäkustannukset.

Noin 2 400 turvapaikanhakijan hakemusten käsittely Maahanmuuttovirastossa maksaisi noin 2,6 miljoonaa euroa, jos virastoon palkattaisiin 39 käsittelijän lisäresurssi.

Hakijoiden vastaanottokulut hakemusten käsittelyn aikana olisivat yhteensä noin 18 miljoonaa euroa, jos hakemukset käsiteltäisiin kuudessa kuukaudessa. Kun otetaan huomioon EU:n 14,4 miljoonan euron kertakompensaatio Suomelle (6 000 euroa kutakin siirrettävää hakijaa kohti), kustannukset olisivat yhteensä noin 6,2 miljoonaa euroa. Jos päätöksenteon lisäresurssia ei ole käytettävissä ja käsittelyaika venyy esimerkiksi kahdeksi vuodeksi, vastaavat kustannukset ovat noin 57,6 miljoonaa euroa.

Kustannuksia syntyy myös hakemusten käsittelyn jälkeen. Kansainvälistä suojelua saaneiden asuinkunnille maksettava kotoutumislain mukainen korvaus noin 2 400 kansainvälistä suojelua saaneesta olisi vajaa 21 miljoonaa euroa vuodessa kolmen vuoden ajan. Osaan hakemuksista tehtäisiin kuitenkin kielteisiä päätöksiä, jolloin kuntakorvaukset jäisivät siltä osin pois. Kustannuksia syntyisi siinä tapauksessa muutoksenhausta ja maasta poistamisesta.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU:n talousarvioesitykseen ja siihen liittyviin muihin esityksiin käsitellään ja niihin otetaan kantaa omassa prosessissaan. Suomen kanta nyt käsiteltävänä olevaan asiaan sekä EU:n talousarvioesitykseen ja siihen liittyvään ehdotukseen joustovälineen käyttöönotosta on tarpeen sovittaa yhteen.

Asiakirjat

COM (2015) 451 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johanna Rätty, sisäministeriö/MMO, johanna.raty@intermin.fi, puh 040 522 5070
Elina Johansson, sisäministeriö/MMO, elina.johansson@intermin.fi, puh.050 4560076
Annikki Vanamo-Alho, sisäministeriö/MMO, annikki.vanamo-alho@intermin.fi, puh. 050 399 9336
Kalle Kekomäki, sisäministeriö/KVY, kalle.kekomaki@intermin.fi, puh. 050 359 6996
Päivi Pietarinen, VNK, paivi.pietarinen@vnk.fi, puh. 050 464 6695

EUTORI-tunnus

EU/2015/1360

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
